

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، التي
آیلنی (۳۵) غروشد. ممالك اجنبیه ده
سنه لکی (۱۷)، التي آیلنی (۹) فرانقادر.
[یضاحات: نسخه سی الی پاره، التي
آیلنی بر جلد، هر جلد ۲۶ نسخه در.]

اخطارات

§ آبونه بدلی پشیندر،
§ آدرس تبدیلنده قرق پاره لک
بول کوندرملی در.
§ مسئله موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور. درج ایدیلیمین یازیلر
اعاده اولونماز.

الشیخ الاسلام

۱۳۳۰ ۱۰ ۶

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لاق مجموعه اسلامیه در

اخطارات

رساله مزدن آلندیغی کوسترملک شرطیله
بتون یازیلر هر هانکی بر غزته طرفندن
اقتباس اولونه بیلیر.

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوناقلی
اولمسی و آبونه صره نوموسنی محتوی
بولونمسی؟

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرسارینک فرانسیزجه سی ده یازلمسی؟

§

پاره کوندردیکی زمان نهیه دائر اولدیغنک
واضعا بیلدیرلمسی رجا اولنور.

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم
صاحب و مدیر مسئول: ح. اشرف ارباب

جلد ۱۰

عدد ۲۴۳ ۲ جمادی الاخره ۱۳۳۱ پنجشنبه ۲۵ نیسان ۱۳۲۹

آنچو ال برلکیر مالیشیرسی قورنولورز

بوعنوان ایله کچن هفته کی نسخه مزده مملکتی دوشمش اولدینی الیم وفجیع موقعدن قورتارمق ایچون، ایمانیله، وجدانیله،
بوتون موجودیتیه بو وطنه مربوط ولان ذواتک نه دوشونمکده ایسه ل نهایت اوج هفته ظرفنده مکتوبله اداره مزه بیلدیر.
ملرینی رجا ایتشدک. بونک اوزرینه بوهفته برچوق مهم مکتوبلر آلمغه باشلادق. تصنیف ایدیورز. بونلر بالآخره تشکل
ایده جک هیئت متفکره حضورنده، قرائت وتلقیق ایدیلرک ملتک و حکومتک انظار انتباهنه عرض اولنه جنی کبی، مملکتک
کابوس جهالتدن قورتارلمسی، ملتک تجارت، صنعة، اخلاقاً تکامل وترقیسی ایچون ال برلکیله چالیشه جق هیئت تنویریهنکده
رهبر مساعیسی اوله جقدر.

وطنده علمی، اقتصادی، اجتماعی برصیح فلاحک طوغماسنه متحسر بولنان. کرک پایتختده، کرک طشره ده کی بالعموم
قارئیمزک مطالعه لرینی کوندرملری، بو اوغورده چالیشمق عزمنده بولونانلرده اسملرینی بیلدیرملری رجا اولنور.

علوم طبیعی، فلسفه وطیه ایسه علی الاکثر بیمارستانلر داخلنده
تعلیم ایدلمکده ایدی. معافییه بیمارستانلر خارجنده ده طبابت وعلوم
حکمیة وریاضیه تدریسی ایچون آریجه مکتبلر تأسیس ایدلمش اولدینی
محققدر. (مذهب الدین بن الداخور) ک کندی قوناغی علوم حکمیة
تدریسنه مخصوص برمکتب اولمق اوزره وقف ایلش اولدینی کورمشدک.
اکا برعلمانک اقامتگاهلری علوم وفنون تعلیمی ایچون برر دارالفیض
حالنده ایدیلر. فقط بورالره هراسته ین کیره مزیدی. درسارنده حاضر
بولنمق ایچون بهمه حال صاحب خانتهنک مساعده سنی استحصال ایتک ایجاب
ایدردی.

فلسفه

اسلامده فن و فلسفه

مؤسسات علمیة در مطاب و مدرسی

اسلامیتک مبادی انتشارنده تعلیم وتدریس، جوامع شریفه ده ویا
جوامع اتصلانده تأسیس ایدیلن مکتبلرده اجرا ایدیلردی. تکیه لر،
عمارتلر، کاربانلر، وحتی خصوصی خانه لر بيله اکثریا تدریسات
ایچون مواقع مناسبه عد اولنوردی.

تدریسات عالیہ بہ مخصوص بویوک مدرسہ لک انشاسنہ مأمون زمانندہ باشلائش اولمسی محملدر . فی الحقیقہ ، امونک (نیسابور) دہ بر مدرسہ تأسیس وانشا ایش اولدیغنه دائر تاریخده برقید واردر .

اسلامدہ مدارس و مکاتب بر قاج شکلده ایدی : جامعلر ، کاربانسرایلر ، تکیہ و عمارتلر دہ اجرا ایدیلن تدریسات اکثریا حدیث ، تفسیر ، فقہ و کلام کی صرف علوم دینیہ عائد بوانوردی . علمانک کندی خانہ لرنده و یردکاری درس لر ایسہ متخصص بولندقلری فنونہ کورہ تحول ایدردی . بویوک مدرسہ لرنده کی دروس عالیہ بوتون شعبات علمی شامل بوانوردی . بیمارستانلر داخلندہ تأسیس اولنان مکتبلر ایسہ تدریساتی صرف علوم طبیعیہ ، طبیہ و فلسفیہ حصہ ایدرلردی . مبانی و مدارس عالیہ تأسیس ایدلندن اول علما درس لرینی یا جامعہ لرنده ویا کندی خانہ لرنده ویا خود خصوصی درس خانہ لرنده اعطا ایدرلردی . بویوک تورک خکیمی فارابی درس لرینی اکثریا کندی خانہ سندنہ

اوقوتیردی . مشارالیک اون بیک قدر طلبہ سی بولندی مرویدر . افاخم علمادن فخرالدین رازی ایسہ تدریساتی جامعہ اجرا ایدردی . طلبہ سی هر کون خانہ سنہ کیدر و مشارالیک بر حیوانہ ارکاب ایدرلردی ویرہ جکی جامعہ قدر کوتور برلرمش . بر حالده کہ ؛ حضرت سواقلردن کچرکن ؛ صانکہ عسکریلہ بر قوماندان مرور ایدیورمش کی ؛ یوللر قبانیر ، اورتالق خنجا خنج انسانلہ طولارمش ؛ رازی درسه کتیدیکی وقت تیمناً رکابندہ ہمہ حال فقہا و طلبہ دن ایکوز ، اوچیوز قدر ذوات کندیسی تشبیح اتمکی اعتبار ایدنمشلردی .

تدریس ایلہ مشغول اولان علمانک شهرت و فضیلت علمیہ لری نہ درجہ شایع ایسہ حلقہ عرفانینہ قوشان شاگردانک مقداری دہ او نسبتده چوق اولوردی .

ابن سینا ، فارابی ، غزالی و رازی کی اعظمک طلبہ لری عادتاً براردو تشکیل ایدرلردی . طیب شہیر ابوبکر راضی ناک شاگردلرینک شاگردلری دہ کندیسیلہ برابر عینی زمانندہ تدریسانده بولنورلرمش . فہرست مؤلفی محمد بن اسحقک بیانہ کورہ راضی درسه باشلادیبی زمان کندی اطرافنہ منہی شاگردان طویلانیر و بونلرک اطرافندہ ، منہی شاگرداندن اک مستعدلرینک طلبہ لری اجتماع ایدر ، اوچنچی درجہ دہ کی شاگردلردہ ایکنچی قسم طلبہ ناک اک مستعدلری اطرافہ طویلانیرلرمش . وقوع بولان بر سئوالہ اوچنچی حلقہ دہ جواب ویریلہ مزسہ ایکنچی حلقہ یہ واورادہ دہ حل ایدیلہ مدیکی تقدیردہ مسئلہ بالذات راضی یہ عرض اولورمش .

بو بویوک و مشہور عالمک درس لرنده یالکیز طلبہ بولنزدی . اکابر و علمادن بر چوق ذوات دہ اقتباس فیض ایچون حلقہ تدریسہ جان آتارلردی . حتی خلفا و امرا بیلہ بو کی مشاہیرک درس لرنده بولنقلہ افتخار و تبرک ایدرلردی .

اکابر و اغنیا کندی چوققلرینہ خصوصی معلملر تعیین ایدرک خانہ لرنده اوقوتیرلردی . معلملردن ہربری یالکیزہ متخصص بولندی

فنی تعلیم ایدردی . بو سبیدن مشاہیر علمادن اکثریسنک ، شعبات علمیہ دن ہر برینی آیری بر ذاتدن تدرس ایش اولدقلری کوریلور . بعضاً دہ پدر کندی اولادینی اوقوتیر و متخصص بولندی فندہ اوغلنی کندیہ خلف یا پمغہ چایشیردی . پدرلرینک حلقہ عرفانندہ اکتساب فیض ایدرک مشاہیر صرہ سنہ کیرمش پک چوق اعظم طانیوروز . ثابت بن قرہ عائلسیلہ ، آوروپالیر آرمسندہ آوازوآر - (Avenzoar) نامی آلتندہ اشتہار ایدن (ابن زہر) عائلسینی بومیانده کوسترہ بیلیرز . اسلامک مبنای اساسی سندن اولان فریضہ حج دہ ، انتشار علومہ پک چوق خدمت ایدردی . ایفای فریضہ مقصدیلہ ارض حجازہ قوشان موحدین ، مکہ و مدینہ دہ عالم اسلامک ہر طرفندن کلش بر چوق اعظم علمایہ ملاقی اولہرق بو وسیلہ دن بالاستفادہ ، اکتساب فیضہ شتاب ایدرلردی . بو سایہ دہ ممالک اسلامیہ ناک بر طرفندہ انتشار ایدن بر کتابہ ، کشف ایدیلن بر اثرہ ، ابرتسی سنہ اقالیم اسلامیہ ناک ہر جہتندہ کسب وقوف ایدیلردی . مشاہیردن اکثریسی حجازدہ بر ایکی سنہ اختیار مجاورتلہ متخصصی بولندقلری شعبہ علمک تدریسنہ حصہ مساعی ایدرلردی . ہر طرفدن زیارت کبہ مقصد پیامبر پسندانہ سیلہ ارض حجازہ قوشان متفکرین بو درس لرنده حاضر بولنور ، عودتلرنده وطنلرینہ یکی بر حولہ عرفان کوتوریرلردی .

اکتاب فیض و معرفت ایچون اختیار سفردن چکینلمزدی . اکثریا پک چوق ذوات اندلس دن ویا آسیای علیادن قلقہ رق مصرہ ویا بغدادہ قوشار ، بورلردہ اقتباس معرفت ایدہ بیلہ جک علما آرارہ لزدی . سمرقنددہ اشتہار ایدن بر عالمک درس سنہ اندلس دن شاگردان کتیدیکی پک چوق واقع اولمشدر . قاضی ابوالقاسم ، فخرالدین رازینک درس لرنده بولنق اوزرہ مغربدن قلقہ رق آسیای وسطی یہ قدر اختیار سیاحت ایلشدی .

تحصیل علم و معرفت ایچون سنک ایلریلہ مش اولمسی بر مانعہ تشکیل ایتزدی . بر داهی فطرت اولان ابن سینا ہنوز پک کنج بر سندہ تدریساتہ باشلادیبی زمان شاگردانی میانندہ آق صقاللی و پدری یاشندہ بر چوق ذوات بولینوردی .

بغداد ، قرطبہ ، قاہرہ ، نیسابور و سمرقند کی بویوک شہرلردہ مدارس علمیہ ناک تأسیس سندن صوکرہ عامی سیاحتلر بوس بوتون آرمش ، اک اوزاق واک ہجرا محللردن بیکلر جہ شاگردان بودارالعمر . فانلرک آغوش کالات نثارینہ شتاب ایشلردر .

عالم اسلامدہ و بوتون جہان معرفندہ ابدنمون بر نام بلند احراز ایش اولان (نظام الملک) آلتش بیک دینار صرفیلہ بغداددہ دجلہ کنارندہ مشہور عالم اولان (مدرسہ نظامیہ) یی ہجرتک ۴۵۷ نجی سنہ سندنہ تأسیس وانشا ایلشدی . نظامک معارف اسلامیہ و ترقیات علمیہ یہ اولان خدمات بر کزیدہ سنی مین صحایف تاریخیہ ؛ برر الواح مخدہ کی ؛ دوراً بعد دور مفاخر ماضیہ یی انظار احترامکار مستقبلہ نقل و عرض ایلکدہ در .

سائر سبیل مغرب اقصی طرف لرنده و آسیانک حوضه اسلامیانه داخل بولنسان جهترنده کی مدارس علمیه نك، عددی تعداد اولنه میه حق قدر چوقدی. مدنیت اسلامیانه نك ادوار شعشه دارنده تأسیس ایدلمش اولان مدارس و مکاتب علمیه نك یالکیز اسامیسی قیدایدیله جک اولسه ستونلر طولیدیرمق ایجاب ایدر. اک مشهور مدرسه لر دن بر قاجنک ذکر ی قارنه بو خصوصده کی مساعی جهان پسندانه یه دایر بر فکر ویره بیله جکی جهله بو قدرله اکتفا ایدیورز.

مؤسسات فنی در نباتات باغبانی

فن شناسان اسلامی علم نباتات یه ک زیاده اهمیت ویرمشلردی. اطباء اسلامی نباتاتک خواص طبیه لرینک تقبی منابیله بالفعل علم نباتاتله ده اشتغال ایلشمش لردر. (امین الدوله ابن تلمیذ) ک ادویه مفرده یه دایر یازمش اولدینی مشهور (اقر باذینه) سی بو خصوصده پک کوزل بر نمونه در. نباتیون اسلامی دن (ابن جاجل) ی برنجی طبقه ده تعداد ایده بیایرز. مشارالیه (دیسقوریدیس) ک نباتات کتابنه یازدینی ذیل ایله علم نباتاتده نه درجه و اسع بر اقتداره مالک اولدینی کوسترمشدر. ابن جلجلک کتابنده نباتیون قدیمه جه مجهول اولان بر چوق نباتات اسملری و بونلره دایر تفصیلات مندرجدر.

فقط، نباتیون اسلامیانه نك سرنامه مباهاتی ابن بیطار حضرتلریدر. علم نباتاتده کی اقتدار فوق العاده سنه مبنی کندیسنه (نباتی) و (عشاب) ناملری ویرمشلدر. مشارالیه ک لایموت آتارندن برینی تشکیل ایدن (الجامع فی الادویه المفردة) عنوانی کتابی علم نباتاتده نادر الامثال بر اثر قیمتداردر.

ایوبیلردن (ملک کامل) ، فضیات و کالاتنک حیران و تقدیر خوانی اولدینی ابن بیطاری نباتیون مصریه ریاسته تعیین ایلشدی. ابن بیطار بو وظیفه نك ایفاسی اثناسنده مصرده مکمل بر نباتات باغبانی وجوده کیرمشدی. ابن اصیده (عیون الانباء فی طبقات الاطباء) عنوانی اثر مشهورنده مشارالیه دن بحث ایدر کن دیورکه: « ابن بیطارله بر لکده شام جوارنده نباتات طویلامغه چیقدیغمز زمان مشارالیه علم نباتاتده کی معلومات واسعه سبیله بنی حیرتده بر اقمشدر. ابن بیطار؛ تحریاتمز اثناسنده؛ الیه کچن هر نباتک یونانجه و عربجه اسملری سویلر و هر بری حقه ده (دیسقوریدیس) و (جالینوس) ک تعریفلری و اکثر نباتیونک خطالری و هر نباتک خاصه لرینی و نزلده حاصل اولدینی تعداد ایدردی. »

مشاهیر اطباء اسلامی دن (رشیدالدین صوری) ده فن نباتاتده خارقه نما بر اقتدار ایله ممتاز ایدی. (کتاب الادویه المفردة) عنوانی اثری، لایموت مؤلفات مخلده دندر. مشارالیه فن نباتاتده صوک درجه مراقی اولدیفندن دوره حیاتک قیم اعظمی طاغرده نباتات تحریات و تدقیقاتیه امرار ایلشدی.

رشیدالدین ۶۳۹ تاریخنده ارتحال ایلشدی. طبقات الاطباء، مشار

مدرسه نظامیه کمال ایدلدکن صوکره بوراده ایضای تدریسات خصوصی مشاهیر فضالان (ابواسحق شیرازی) یه تودیع ایدلمشدی. مدرسه نظامیه نك ایلك مدرسی مشارالیه در. بالآخره ابوالقاسم، ابو حامد غزالی، سهروردی کی اعظمده بودارالمرقانه کرسی تدریسه شرفبخش اولمشلردر.

نظام الملک دها بادل نیسابورده وینه عینی نامده دیکر بر مدرسه انشا ایتش و مدرسلکنی (امام الحرمین ابوالعالی) یه توجیه ایلشدی. نظامک شام، دیاربکر، عراق، خراسان و سمرقند طرفلرنده ده متعدد مدارس و عمارتلر انشا و تأسیس ایتش اولدینی محققدر.

آل سبکتکیندن، (نصر بن سبکتکین) طرفدن انشا اولنان (مدرسه سعیدیه) ده بر چوق سنلر نشریات علمیه سبیله اشتهار ایلشدی. ابوبکر بیهقی نك تحت ریاستنده بولمش اولان (مدرسه بیهقیه) ، حدیث و بالخاصه علم تفسیرده پک ممتاز و پک متبحر اعظمه منشأ فیض اولمشدر. ابواسحق اسفرائینک مدرسه مشهوره سی ایسه بیکلرجه نوار و فاضل دماغلری آغوش کالاننده پرورده ایلشدی.

ملوک اتابکاندن (نورالدین زنکی) نك شام، حلب، حما، حمص و بلبلک کی شهرلرده بر چوق مکاتب، مدارس، دارالحدیث و عمارتلر انشا و تأسیس ایتش اولدینی تاریخاً مضبوط حقایق جمله سندندر.

نورالدین معارف و مدنیت اسلامیانه نك تعالیسنه نظام قدر خدمت ایتش و او درجه بر شهرت قازانمش اولان اکابر دندر.

نورالدینک زیر جناح فیضنده پرورش یاب کمال اولان صلاح الدین ایوبی ده نشر معارف و اجرای معدلده مشار الیه تعقیب ایلشدی. صلاح الدینک قاهره، قدس، اسکندریه و سائر بلادده تأسیس ایتش اولدینی مدرسه لرده یوز بیکلرجه اعظم اقتباس فیض و کمال ایتمشلردر. ایوبیلر یالکیز مصر داخلنده یکریمی بشی مدرسه انشا و تأسیس ایلمشلردی. بو مدرسه لرده هر تورلو علوم و فنون تدریس اولنوردی. مدارس مذکوره میاننده صلاح الدینک بنا کرده سی اولان (مدرسه ناصریه) نشر ایتدیکی خدمات علمیه سبیله خطه مصریه یی سنه لرجه غرق انوار ایلشدی.

دردنجی عصر هجری اواسطدن زمانزه قدر شهرت علمیه سنی - آز چوق تعدیلاتله - محافظه ایتش اولان (الازهر) ایسه مصرک یکانه بر منبع عرفانیهای اولمشدر. ازهرک آغوش فیضبارنده پرور- شیب کمال اولان اعظم آره مننده جدأ ممتاز و نادر ذکالرده یتشمشدر. مشهور (مقریزی) کندی زماننده مصر قطعه سننده یتش قدر مدرسه بولندینی سویلور.

شهرت علمیه سبیله اشتهار ایدن دارالفیضلردن بری ده (آسترآباد) مدرسه سیدر. بو مدرسه ده؛ بر زمانلر؛ جهان معرفته پک بویوک اعظم یتشدرمشدر. اندلس قطعه سنک بویوک شهرلرنده و بالخاصه اشبیلیه، طلیطله، قرطبه، غرناطه و مالقه ده متعدد مدارس و مکاتب تأسیس ایدلمشدی. یالکیز غرناطه ده ۱۳۷ دارالفنون بولندینی مرویدر. اندلسک اقسام